

האיחוד

עלון לשבת קודש

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

בס"ד

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת
לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי

ב' תמוז תשע"ט 1280 (שנה כד')

נושא השבוע: נטילת ידיים (טו)
החפטרה: "ויפתח הגלעדי" (שופטים יא)

פרשת וזקת

"זאת וזקת התורה" (יט, ב)

לכאורה היה צריך להיות כתוב: "זאת חוקת הפרה" שהרי מדובר כאן בדיני פרה אדומה?
אלא רמז יש כאן שענייני טהרה הם עיקר התורה, שהטהרה היא היסוד לחיי התורה והמצוות ולא מצוה
כיתר המצוות.

גם אנו כיום למרות שאין לנו בית מקדש וכולנו טמאי מתים בכל זאת יש לנו "תחנות טהרה" במהלך היום,
כבר בקומנו משנתנו עלינו לטהר את הידיים ולסלק הטומאה שדבקה בנו בנטילת ידיים של שחרית, בבואנו
לישב לסעודת פת עלינו ליטול את הידיים כפי שמבואר בהלכה, בסיום הסעודה לפני ברכת המזון ליטול
מים אחרונים וכן בצאתנו מהשירותים, בבואנו לעסוק בתורה ובתפילה עלינו לטהר את ידינו שמא נגעו
ונטמאו וישתכח הלימוד....

"זאת וזקת התורה" (יט, ב)

מדוע נאמר "זאת חוקת התורה"?

מסביר "אור החיים" הקדוש: בזמן שאדם מקיים מצוה שיודע את טעמה אין זה מוכיח שהוא מקיימה משום
שכך ציווה הקב"ה, שיתכן שמקיים משום שהיא מובנת בשכלו. ובאמת כל עיקר עבודת היהודי שיהיה עבד
לקונו, שמקיים את המצוות משום שכך ציווה השם יתברך ולא ילך אחר חשבונות רבים ואפילו הם
חשבונות של כבוד שמים, שאם עושה כן אינו נקרא עבד אלא בן חורין העושה על דעת עצמו. (תורת הפרשה)

"זאת התורה אדם כי ימות באותה" (יט, יד)

נאמר בגמרא ברכות (א:): "אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליהן", לכאורה נאמר
(ויקרא יח, ה): "ושמרתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם" ולא שימות בהם?
אלא על פי רוב, האדם משתמש מלעשות מצוות וללמוד תורה בטענה שאין לו פנאי, אבל כשמגיע זמנו
להיפטר מן העולם, אזי "מניח" את הכל ו"מתפנה" מעיסוקיו, וזה שאמרו: "אין דברי תורה מתקיימים אלא
במי שממית עצמו עליהן", דהיינו שמעלה במחשבתו שעתיד למות ואז כבר ימצא לעצמו זמן פנוי ללמוד
תורה.

מעשה שהיה

מתנה ושמה רבקה

שמי ציפי, אחרי שהתחתנתי התברכנו ב"ה במס' ילדים בריאים, הכל הלך
למישרין עד שנולדה לנו רבקה, תינוקת בריאה, שפתאום החלה להראות סימנים למחלת מעים.
הרגשתנו שעולמנו חרב עלינו, הייתי נוסעת במוניות לבתי חולים ולקליניקות של רופאים
פרטים ולא יוצאת החוצה מלבד זה לשום מקום. כל היום רק התפללתי ובכיתי: "רבונו של
עולם! השאר לנו את רבקה שלנו בחיים!" הוספנו לה את השם חיה והמשכנו לפקוד בתי גדולי
ישראל שיעתירו בעבורה. ליבנו נמס לחלוטין, הילדים קיבלו את הבשורה קשה מאד.

העלון מוקדש לעילוי נשמת מנחם בן שרה ז"ל תג.צ.ב.ה

הזמנים ע"פ לוח "אור החיים" של אופק תל אביב * שעות קיץ * סוף זמן ק"ש לשבוע הבע"ט 8: 29- 8: 31

ניסית שבת: 7:31

יציאת שבת: 8:22

יציאת ש"ר"ת: 9:18

וכן אם הושיט את ידיו לתוך השירותים צריך ליטלם, וכן אם הכניס את ידו האחת לשירותים ייטול
את אותה היד בלבד, והמחמיר ליטול את שתי ידיו תבוא עליו ברכה (כה"ח סי' ד ס"ק פו, הלכה כדורה
ס"מט עיין פסקי תשובות ס"ב). [דוגמא: השולח ידו לסגור את דלת השירותים שנפתחת כלפי פנים השירותים].
מכל מקום בכל האופנים הללו מספיק ליטול [לשטוף] פעם אחת תחת הברז ללא כלי (הלכה כדורה
ס"מט).

ז. היוצא מהשירותים מותר לו ללכת 4 אמות ויותר קודם שייטול ידיו, ואפילו לכתחילה ואפילו
עשה צרכיו (נב"ח ש"א תולדות ס"ט, כה"ח סי' ד ס"ק סג).

מכל מקום טוב להקדים ככל האפשר ליטול ידים, כדי להסיר את הרוח הרעה השורה עליהן (משנ"ב
סי' ד ס"ק לה, כה"ח ס"ס, הלכה כדורה ס"מט).

ח. היוצא מהשירותים מותר לו לנגוע באזניו או בעיניו קודם שייטול ידיו ואפילו בהיותו בשירותים
מותר, שלא החמירו בזה אלא בנטילת ידים של שחרית שאז הרוח הרעה חמורה יותר, מכל
מקום אם יחמיר על עצמו בדברים אלו תבוא עליו ברכה (עיין שו"ת יצי"א ח"ג אור"ח סי' א ס"י-יא, ולקו"י סי'
ד ס"פא).

ט. הנוטל ידיו אחרי היציאה מהשירותים מותר לו להשתמש במים אלו לכל שימוש כגון: לשטוף
בהם את הרצפה או להשקות בהם את הגינה (וילקו"י ח"א סי' ד ס"פב) וכן מותר ליטול ידיו על
הקרקע (פסקי תשובות סי' ד ס"יח).

י. שירותים המשמשים כמעבר למרפסת שירות שם הוא מניח כל מיני חפצים, המקל שלא לשטוף
את ידיו בכל פעם שנכנס ויוצא למרפסת יש לו על מה לסמוך, אך המחמיר ליטול ידיו גם בזה
לחוש לדעת הזוהר הקדוש שהוא משום רוח רעה, תבוא עליו ברכה (וילקו"י סי' ד עמ' ש"א-ש"ב, פסקי
תשובות סי' ד ס"יט). ואז מספיק שישטוף ידיו תחת הברז פעם אחת [ולא צריך 3 פעמים ולא עם כלי] (הלכה
כדורה ס"מט).

יא. אין להכניס לכתחילה דבר מאכל או משקה לשירותים או למקלחת שיש בה שירותים (הלכה כדורה
סי' ד ס"יג ונב"אורות ס"ס סי' יג, וילקו"י סי' ד עמ' תמח).

ומי שיש לו דבר מאכל וצריך להיכנס, אם יכול להשאיר את דבר המאכל בחוץ ישאירנו בחוץ, ואם
אין לו מקום להניח את אותו דבר מאכל יכסה אותו בבגדו, או יניחנו בשקית ניילון או נייר או
יניחנו בתיקו ולאחר מכן רשאי להיכנס עימו לשירותים אפילו לכתחילה [שיש הכרח לכך].
ובדיעבד אם הכניס דבר מאכל לשירותים ללא כיסוי כלל, אם אפשר ירחץ את אותו דבר מאכל,
כגון: פירות וכיו"ב שלוש פעמים, ואם אי אפשר לשטוף כגון: לחם, עוגיות וכדו' מותרים בדיעבד,
והמחמיר שלא לאוכלם תבוא עליו ברכה (הלכה כדורה ס"ס).

מכאן יש להעיר ולעורר שלא מומלץ לאחסן תרופות בארון שירות שבאמבטיה שיש שם שירותים
(הע, עיין בפסקי תשובות סי' ד ס"יט).

יב. היוצא מהשירותים לאחר שהתפנה ולפני שנטל ידיו שמע קדיש או קדושה, ישפוש מהר את
ידיו בבגדיו לנקותם היטב ויענה "אמן" ו"קדושה" ואח"כ יטול ידיו (וילקו"י סי' ד ס"פ).

יג. אם התפנה בשדה הפתוח, אמנם רוח רעה אינה שורה על ידיו אך צריך ליטול ידיו על שנגע
במקומות המכוסים (וילקו"י ס"ס עמ' ש"ב).

יד. אין להתיר לכתחילה ליטול ידיים כשיוצא מהשירותים לאחר שהתפנה [וכן נטילת ידיים של בוקר
ונטילה לסעודת פת וכדו'] בכיור שנמצא באמבטיה שיש בה שירותים או בשירותים שיש שם ברז
לשטיפת ידיים, ובשעת הדחק שאין לו מקום אחר לנטילת ידיים יש להקל ליטול שם [אחרי שיסגור
את המכסה אם אפשר] ויצא בחוץ ויברך "אשר יצר" [ובסעודת פת "על נטילת ידיים"] (וילקו"י סי' ד ס"יט, קס ס"יט,
אורות יוסף להלכה כדורה ח"א סי' יב, וילקו"י סי' ד ס"פד, פסקי תשובות סי' ד ס"יט)

הטעם: להקל בשעת הדחק מאחר ומה שמתפנים בשירותים נשטף במים ולא נשאר וממילא אין לזה שם של
מקום טומאה, מ"מ לכתחילה אין סומכים על זה, כי עד שנשטף נשאר שם איזה זמן (וילקו"י ס"ס, פסקי
תשובות ס"ס).

טו. שירותים שברכבת או במטוס שמצויים כיום, דינם ככל שירותים רגילים [שדינם פורט בסעיף
יד שבשעת הדחק נוטלים שם ידיים אחרי סגירת מכסה השירותים] (וילקו"י סי' ד ס"פ).

שעור לגברים באשדוד בכל יום שני מ- 20:30-21:00 בנושא: הלכות שמירת הלשון עם הרב פנחס בן-
ארוש שליט"א בב"ב שלום ורינה רח' רבי מאיר בעל הנס 40 [קרוואן] אזור ז

מגיני שחרית באשדוד החל מ- 7:30 בבוקר עד 9:00 בכל 15 דקות מתחיל מגיני, יש להגיע 15 דקות לפני
תחילת כל מגיני כדי לקרא את "הקורבנות" בב"ב החיד"א שד' יצחק הגשיא 22 אזור ג'

משרדי "האיחוד" טל': 08-8644452 *לא לעיין בתפילה* דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com

הייתי מטופלת במשפחה ברוכה, כבר לא במיטב כוחותיי ובכל זאת נכונה לכבוש את היעד, שבתי תהיה בריאה, בעזרת השם. לעשות כל השתדלות רוחנית, פיזית וממונית, כל מה שאפשר על מנת להציל אותה. רבקה הלכה ורוחה, היה צריך להזינה באוכל מיוחד, לפעמים מצבה הדרדר עד שהיינו צריכים לאשפזה... ערב אחד ישבתי עם בעלי וסיכמנו טור חשבוני ארוך, בו רשמנו את חסכונונינו ותרומות לסדרת הניתוחים של רבקה בחו"ל. "ברוך השם, כל הסכום בידני" – נאנח בעלי, המכשול הטכני עבר ועלינו להודות לקב"ה על כך, אך צריך כ"כ הרבה סיעתא דשמיא כדי שההשתדלות תשיג את מטרתה. שמעתי שיש סגולה מיוחדת לומר "אשר יצר" מתוך הכתוב ובכוונה מרובה, זו סגולה דווקא למחלות מסוג מחלות מעיים ושאר חוליי הגוף, רבקה שלנו קטנה ואינה יודעת לדבר כהלכה, בואי וניקה אנחנו את המצוה לזכותה".

"אין בעיה!" אמרתי, יצאתי מהחדר וכינסתי את הילדים, ספרתי להם, שלזכותה של רבקה בנוסף לפרקי התהילים ושמירת הלשון ושאר ההשתדלויות שלנו, נקפיד במיוחד לברך ברכת "אשר יצר" בכוונה מרובה, בלי להבליע אף הברה, "מוכנים?" שאלתי "מוכנים!" ענו כולם במקלה "נעשה כל מאמץ!" הבטיח בני בן השבע ובני בן העשר אמר מהורהר "אולי לא רק אנחנו נאמץ לעצמנו את המצוה? אולי אספר עליה גם לחברים בכיתה".

"ואני לחברות בגן" התפרצה הקטנה בהתלהבות, "בסדר", אמרתי, ואצתי לטלפון. בדיוק התקבלה שיחה ממזכירות ביה"ח בחו"ל, בנוגע למעמד הניתוח של רבקה. שראיתי שילדי כ"כ משתדלים, התקשרתי לבני המשפחה שלי, הודיתי להם על כל העזרה וביקשתי שיתרמו את ברכת "אשר יצר" לזכותה של רבקה. בנוסף לכך כינסתי כמה שכנות בליל שבת האחרון לפני טיסתנו, "אני רוצה לבקש דבר מה", פתחתי, "תרגישי בנוח תבקשי כל מה שאת רוצה", אמרה גולדה השכנה הקשישה, "כבר ארגנו תורניות לעזור לכם עם הילדים, הארוחות וסדרי הבית כשתהיו בחו"ל, בעיקר נתפלל שתחזורי מהר, היא תהיה בריאה, אל תדאגי, חכי, חכי, עוד נרקוד כולנו בחתונה שלה, ואני אניף את המקל שלי בריקודים, תזכרי!", "אני מבקשת משהו מסוג אחר" אמרתי, היתה דממה של דריכות וציפיה. "אני מבקשת שכל אחת מכן תקבל על עצמה למען רבקה שלנו לברך ברכת "אשר יצר" בכוונה מרובה, עדיף מתוך הכתוב, לא לברך תוך כדי ניגוב הידיים, או תוך כדי עיסוק אחר, אלא לברך נטו בלי תוספות מעשיות, לחשוב על פירושן של המילים, הנה אחלק לכן צילום שצילמתי את הברכה עם פירוש המילים". כולם הנהנו בראשן והבטיחו שיברכו כראוי. טסנו בלב גדוש לחו"ל, קיבלנו מהארץ דרישות שלום על מבצע "אשר יצר", שחוצה את כל גלאי הבית, המשפחה הקרובה והרחוקה, שכנות נאמנות וחברים של הילדים. "כ"כ הרבה זכויות רבקה שלנו" לחשתי לילדתי, "את הולכת עם הרבה זכויות, עם כל ברכה שיהודי אומר – נברא לו מלאך השומר ומגן עליו, המוני מלאכים טובים מרחפים מעליך, צפופים.. והלוואי שתזכי שהמלאך רפאל בעצמו ירפא אותך ויהיה עם שליחיו הרופאים". היום שלאחר הניתוח, היה הקריטי ביותר, ליבנו נקרע מתפילות ובכיות, ציפינו לישועת השם. יום וחצי לאחר הניתוח ניגש אלינו הפרופ' ג'רלד סמפסון, מומחה בעל שם עולמי בתחומי שניתח את בתנו "לטוב יותר אני לא יכול לצפות", לחץ את ידי של בעלי. היינו נרגשים, ידענו שהוא אינו לוחץ ידי מטופלים, אם לא ברור לו שהניתוח הצליח מעבר למשוער, "תמשיכו להתפלל ולעשות מה שצריך" אמר.

המשכנו לחזק ולהתחזק בברכת "אשר יצר", את כל הברכות "תרמנו" לרבקה, וזה מה שהיא היתה צריכה. כעבור שבוע: כשהתברר לנו כמעט באופן סופי שאין צורך בניתוחי המשך, כפי

שקורה הרבה, עמדו הרופאים משתאים: "אנחנו לא יודעים להסביר את ההצלחה". אמר אחד הרופאים שעל אף יהירותו היה מוכרח לציין שהצלחת הניתוח אינה נזקפת רק לו ולחבריו. אנחנו ידענו להסביר את ההצלחה, לא היה לנו ספק שקיבלנו סיעתא דשמיא בזכות התפילות והקבלות, "יש לי תחושה בלב ש"אשר יצר" אחראי לזה" – אמרתי לבעלי כשהוצאנו את רבקה כעבור חודש מבית החולים.

נשארו עוד מספר ימים למעקב, קיבלנו דיאטה מחמירה והוראות מעקב והתעופפנו קלים כנשרים ארצה.

מיד כשרבקה החלה לדבר, לימדנו אותה לומר "אשר יצר", היא לקחה את המצוה ברצינות ואימצה אותה אל ליבה, תמיד תמיד קראה אותה בכוונה מרובה מתוך הכתוב. היום רבקה נשואה, גולדה שנעשתה קשישה יותר, אכן באה לחתונה, אבל לא עמדה על רגליה ורקדה, אלא הניפה את מקלה כשהיא ישובה על כסא גלגלים כפי שהבטיחה.

פינת ההלכה הלכות נטילה ביציאה משירותים

א. הנכנס לשירותים כדי להתפנות, כשיוצא מהשירותים צריך ליטול ידיו (ש"ע אורח"ח סי' ד ס"יה), ואח"כ יברך ברכת "אשר יצר" (ש"ע סי' ז ס"ח). החובה ליטול ידים ביציאה מהשירותים היא בין לאיש בין לאשה (ואז דניס לאסה וכת' לשל"ז יצחק יוסף פ"א ס"ח, פסקי תשובות לגר"ש רבינוביץ ח"א סי' ד ס"יה) וכן יש לחנך את הילדים הקטנים לכך (פסקי תשובות ס, ילקו"י חינוך קטן עמ' כה ס"ז).

הטעם: משום רוח רעה השורה בשירותים (משנ"ב סי' ד ס"ק לה, נב"ח ש"א תולדות ס"טו) והזהר הקדוש (פ"י כלאשית דף י"ע"ב) מוסיף ואומר: "אוי לבני העולם שלא משגיחים ולא יודעים על כבוד ריבונם ולא יודעים על מה העולם עומד, יש רוח אחד בכל השירותים שבעולם ששורה שם ונהנת מאותה זוהמה וטינופת ומיד שורה על אצבעות האדם".

ב. אם לא נטל ידיו ביציאה מהשירותים הרי:

* אם תלמיד חכם הוא תלמודו משתכח (ש"ע סי' יח) -היות שצריך ללמוד תורה בקדושה וטהרה, וכל עוד טומאתו בו התורה מסתלקת ממנו וראוי הוא שישכח תלמודו (כה"ח פלאגי סי' ח אות לד, הלכה בדורה לגר"ד יוסף סי' ד ס"ד, ילקו"י אורח"ח סי' ד הערה מז).

* אם אינו תלמיד חכם יוצא מדעתו (ש"ע סי' יח) -דהיינו שמתלבש בו רוח שטות, ועל ידי זה יוכל לבוא לידי עבירה (משנ"ב סי' ק מז, כה"ח סופר סי' ד ס"ק פט, הלכה בדורה ס).

ג. מעיקר הדין יש ליטול נטילה זו עד סוף קשרי האצבעות, **אלא שלכתחילה ראוי להחמיר עד סוף כף היד** (וע"פ ש"ע סי' קסא לענין נטילת ידיים לסעודת פת שז נטילת ידיים החמורה ביותר שמועיל עד סוף קשרי האצבעות כ"פ כלא, הלכה בדורה סי' ד ס"ב, משנ"ב ס"ק לה, כה"ח ס"ק סד).

ד. מעיקר הדין די בנטילה פעם אחת ולא צריך כלי ולא "כח גברא" (שפיכה ע"י אדם] אלא ע"י שטיפה תחת הברז (וע"פ ש"ע אורח"ח סי' קסה ס"א, כה"ח סי' ד ס"ק סא, ש"ע בעל התניא סי' ד ס"יה, ש"ת יצי"א ח"ד סי' ה ס"ה א, הלכה בדורה סי' ז ס"ג, ילקו"י סי' ד ס"עח) .

אך נהוג לכתחילה ליטול [לרחוץ] שלוש פעמים לסירוגין כל יד (נב"ח ש"א תולדות ס"טו, ילקו"י ס, הלכה בדורה ס ועוד מביא שכן נהג מר"ן הרשל"צ עובדיה יוסף צוק"ל להחמיר ליטול 3 פעמים לסירוגין).

והמחמיר ליטול ידיו בכלי [את כל הנ"ל] תבוא עליו ברכה (ילקו"י ס, הלכה בדורה ס ועוד מביא שהרשל"צ עובדיה יוסף לא הקפיד כלל ליטול מתוך כלי, ש"ת שמע שלמה ח"ב סי' ז מביא שמר"ן ראש ישיבת כסא רחמים מאיר מוזס מספר שבחוץ לארץ כל המשפחות וגם משפחתו משפחת רבנים נהוג ליטול מהברז ללא כלי, ש"ת לור לנצח לגר"צ אבא שאול, ח"ב פ"א ס"טו).

ה. הנטילה ביציאה מהשירותים תהיה ע"י מים דוקא ולא בשאר משקאות (ש"ע סי' ד ס"יה), וכשאין לו מים אפשר משאר משקאות שרובם מים כגון: משקאות קלים וכדו' (פסקי תשובות סי' ד ס"יה) .

ואם אין לו גם את זה ואינו יכול להשיג מים בקרבת מקום כלל, ישפוף ידיו בעפר או בכותל או במטפחת מחוספסת או בסדין או בבגדיו ויברך ברכת "אשר יצר" (הלכה בדורה סי' ז ס"ד וע"פ ש"ע סי' ד ס"ככ שמועיל בנטילת ידיים של שחרית וכ"כ כלא).

ו. הנכנס לשירותים כדי לקחת משם חפץ [בלבד] צריך גם כן ליטול ידיו ביציאתו משם (משנ"ב ס"ק מ, נב"ח ש"א תולדות ס"טו, כה"ח סופר סי' סה וע"פ זורח הקדוש פ"י כלאשית דף י"ע"ב, הלכה בדורה סי' ד ס"מט, ילקו"י סי' ד ס"עט).

הטעם: בגלל רוח רעה השורה בשירותים אפילו לא עשה צרכיו (כה"ח ס).